

Archeologisch booronderzoek Looierslaan 7 te Voorburg
Gemeente Leidschendam-Voorburg

Argo 180

ARCHEOLOGENBUREAU
ARGO

Archeologisch booronderzoek Looierslaan 7 te Voorburg

Opdrachtgever: Cruq Architectuur en Stedenbouw
Bevoegd gezag: Leidschendam-Voorburg
Gemeente: Leidschendam-Voorburg
Plaats: Voorburg
Toponiem: Looierslaan 7
Onderzoeksmeldingsnr.: 4632799100
Coördinaten: 086.454 / 455.314 (N)
086.463 / 455.299 (O)
086.452 / 455.293 (Z)
086.443 / 455.306 (W)
Datum veldwerk: 16 oktober 2018
Veldteam: A. Médard (senior KNA prospector), M. Baggerman (prospector)
Titel: Archeologisch booronderzoek Looierslaan 7 te Voorburg
Rapportnr.: Argo 180
Auteur(s): M. Baggerman
Illustraties: M. Baggerman (tenzij anders vermeld)
Fotografie: M. Baggerman (tenzij anders vermeld)
Opmaak: M. Baggerman
Dataverwerking: M. Baggerman
Datum uitgave: Oktober 2018
Versienummer: 02
Autorisatie: A. Médard (Archeologenbureau Argo)
ISSN: 1879-7091

Eventuele vragen over dit rapport kunnen aan de auteur worden gesteld via onderstaand mailadres:
info@archeologenbureauargo.nl

Disclaimer:

Archeologenbureau Argo en de samensteller(s) van dit rapport kunnen niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade (direct of indirect danwel gevolgschade) voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.
Archeologenbureau Argo betracht de grootste zorgvuldigheid bij het uitvoeren van al haar onderzoeken. De aard van archeologisch onderzoek en in het bijzonder de steekproefsgewijze benadering die inherent is aan archeologisch vooronderzoek maakt het echter onmogelijk garanties te geven ten aanzien van de resultaten van dergelijk onderzoek.

© Archeologenbureau Argo

Archeologenbureau Argo
Oud Zaenden 2B
1506 PE Zaandam

075-6314418
info@archeologenbureauargo.nl
www.archeologenbureauargo.nl

Inhoudsopgave

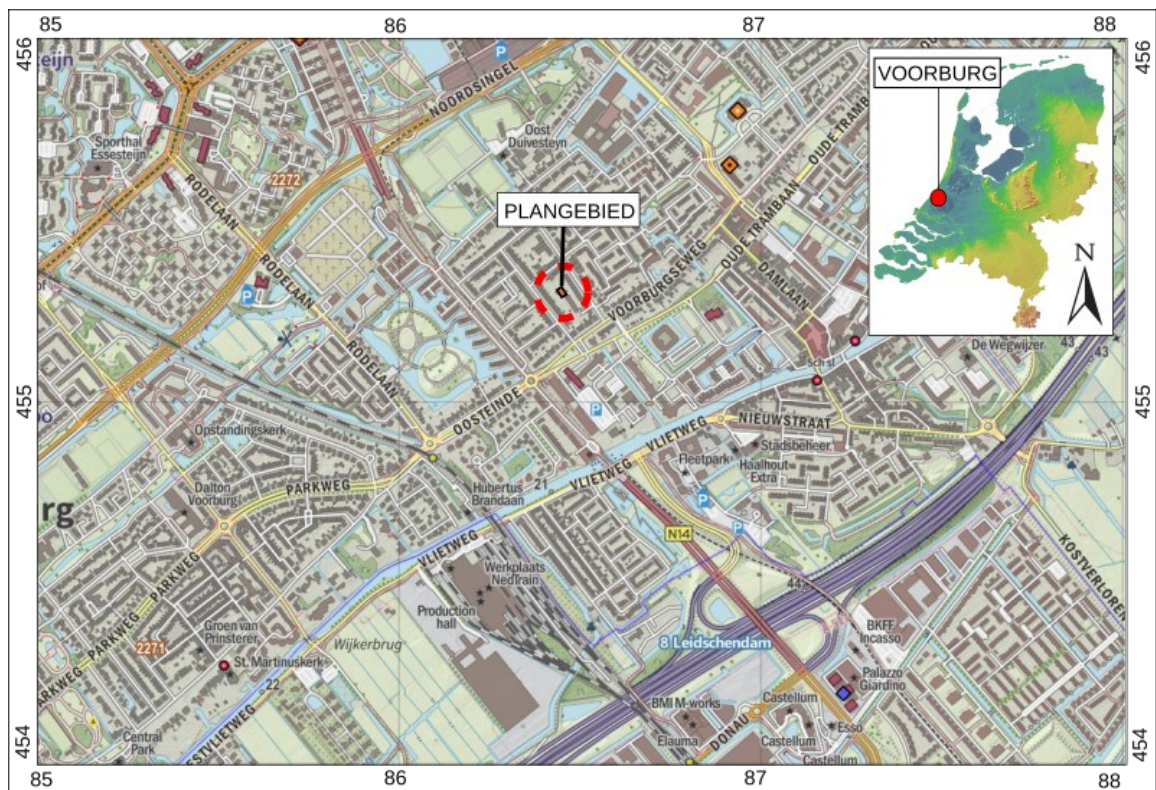
1. Inleiding.....	4
2. Doelstelling en methode.....	5
3. Resultaten en beantwoording onderzoeksvragen.....	6
4. Samenvatting en advies.....	7
5. Literatuur.....	8
BIJLAGE 1. Traject archeologische monumentenzorg: stappenplan.....	9
BIJLAGE 2. Tabel archeologische en geologische perioden.....	11
BIJLAGE 3. Ligging boringen.....	12
BIJLAGE 4. Boorbeschrijvingen.....	13

Archeologisch booronderzoek Looierslaan 7 te Voorburg

1. Inleiding

In dit rapport worden de resultaten weergegeven van een in opdracht van Cruq Architectuur en Stedenbouw uitgevoerd verkennend booronderzoek. Dit booronderzoek vond plaats op 16 oktober 2018 en is uitgevoerd door Archeologenbureau Argo. Het onderzochte plangebied is gelegen aan de Looierslaan 7 te Voorburg (afbeelding 1 en 2). Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 230 m² en bestaat momenteel uit een speelplaats van het kinderdagverblijf Partou. In het plangebied komt een uitbreiding van het kinderdagverblijf te staan; de exacte ontgravingsdiepte t.b.v. de fundering is vooralsnog niet bekend maar zal in ieder geval niet dieper reiken dan 1,5 m onder het huidige maaiveld. Omdat bij het met de nieuwbouw gepaard gaande grondverzet eventueel aanwezige archeologische waarden kunnen worden verstoord, wordt door de gemeente Leidschendam-Voorburg onderzoek naar de archeologische waarde van het plangebied vereist.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat er een kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten daterend vanaf het Neolithicum, gezien de gunstige ligging op een strandwal. Zeker wat betreft de Romeinse Tijd is de verwachting hoog gezien het belang van Voorburg in deze periode en het nabijgelegen voormalige kanaal van Corbulo, waarlangs een weg liep. Deze weg ligt vlak in de buurt van het plangebied (Kleij 2018, 8).

Afbeelding 1. Locatie van het plangebied, aangegeven in rood.

Afbeelding 2. Het plangebied, foto genomen richting het noordwesten.

2. Doelstelling en methode

Het doel van een verkennend archeologisch booronderzoek is het in kaart brengen van het landschap en het vaststellen van de gaafheid van het bodemprofiel. Ook wordt de verwachting uit het bureauonderzoek zo mogelijk getoetst en aangevuld. Er wordt (extra) informatie verkregen over de intactheid van de bodem en over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied. Wanneer mogelijk worden de aard, omvang, datering, gaafheid, conservering en inhoudelijke kwaliteit van de archeologische resten vastgesteld zodat deze kunnen worden gewaardeerd. Op basis van de resultaten wordt in dit rapport een advies uitgebracht over de mogelijke vervolgstappen met betrekking tot de archeologie, aan de hand waarvan de bevoegde overheid een beleidsbeslissing (selectiebesluit) kan nemen. De resultaten van het onderzoek kunnen ook uitwijzen dat de voorgenomen ingreep niet bezwaarlijk is of met welke randvoorwaarden in het plan rekening dient te worden gehouden.

Bij het onderzoek zijn in totaal 5 boringen gezet met een maximale diepte van 2,3 meter onder maaiveld. De ligging van de uitgevoerde boringen wordt getoond in bijlage 3. De boringen worden in bijlage 4 beschreven.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.1 (KNA 4.1). De beschrijving van de boorstaten is verricht volgens de richtlijnen van de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB/NEN 5104).

3. Resultaten en beantwoording onderzoeksvragen

Van de vijf boringen die er werden gedaan, werden er twee gezet op het betegelde speelplein en drie achter het hek in het gras. In alle vijf de boringen is een relatief dik pakket aan recente lagen aangeboord, met daarin o.a. beton en plastic. Deze verstoringen reiken tot minimaal 105 cm onder het maaiveld en maximaal 135 cm. Boring 4 stuikte op een diepte van 75 cm onder het maaiveld op een dichte laag recent puin. Onder de verstoringen bevond zich een pakket lichtgrijs zand. Dit pakket behoort hoogstwaarschijnlijk tot de oude duinafzettingen. Dit pakket werd al vlak onder het maaiveld verwacht maar is hier vermoedelijk afgetopt. Dit pakket is sterk homogeen; gelaagdheid of humeuze laagjes zijn niet waargenomen. Er is geen sprake van bodemvorming. Archeologische indicatoren zijn in het geheel niet aangetroffen. De kans op het aantreffen van archeologische resten wordt als laag ingeschat.

1. Hoe ziet de bodemopbouw er ter plaatse uit?
De bodem bestaat uit recente lagen met daaronder, beginnend tussen de 105 en 135 cm -mv, een lichtgrijs pakket natuurlijk zand, geïnterpreteerd als oude duinafzettingen.
2. Zijn er verstoringen?
Ja, het gehele terrein is tot tussen de 105 en 135 cm onder het maaiveld verstoord.
3. Zijn er aanwijzingen voor archeologische overblijfselen ter plekke?
Nee, er zijn geen aanwijzingen voor archeologische overblijfselen ter plekke.
4. Als er aanwijzingen zijn voor archeologische resten, kunnen deze in situ behouden blijven?
Niet van toepassing, er zijn geen aanwijzingen voor archeologische resten gevonden.

4. Samenvatting en advies

In oktober 2018 is door Archeologenbureau Argo een verkennend booronderzoek uitgevoerd in het plangebied Looierslaan 7 te Voorburg. Bij het onderzoek zijn in totaal 5 boringen geplaatst met een maximale diepte van 2,3 m -mv.

Uit het booronderzoek blijkt dat het gehele gebied recentelijk is verstoord tot een minimale diepte van 105 cm onder het maaiveld; plaatselijk reikt de verstoring tot 135 cm onder het maaiveld. Hieronder bevindt zich een pakket lichtgrijs zand dat waarschijnlijk behoort tot de oude duinafzettingen. Dit pakket is vermoedelijk afgetopt. Ook is er geen sprake van bodemvorming en zijn geen archeologische indicatoren gevonden, waardoor de kans op het aantreffen van archeologische resten als laag wordt ingeschat. Geadviseerd wordt dan ook om het plangebied vrij te geven voor de geplande bouw.

De beslissing om bovenstaand advies al dan niet over te nemen (een selectiebesluit) dient door de bevoegde overheid, in dit geval de Leidschendam-Voorburg, te worden genomen.

Tot slot dient te worden vermeld dat, ongeacht dit advies en het selectiebesluit, er een wettelijke meldingsplicht bestaat (Erfgoedwet 2016) mochten er onverhoopt toch archeologische overblijfselen worden aangetroffen.

5. Literatuur

Jansen, B./S. Warning, 2015. Plangebied Voorburgseweg- Dr. v.d. Stamstraat in Leidschendam, *RAAP 3073*.

Kleij, L., 2018. Archeologisch bureauonderzoek Looierlaan 7 te Voorburg, gemeente Leidschendam-Voorburg, *Argo 177*, Zaandam.

N.N., 2018. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.1*.

SIKB, 2005. *Archeologische Boorbeschrijvingswaaier*.

SIKB, 2005. *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingen (ASB)*.

BIJLAGE 1. Traject archeologische monumentenzorg: stappenplan

In het "stappenplan archeologie" wordt aangegeven welk traject bij planvorming bewandeld moet worden als het gaat om het inpassen van archeologische waarden en verwachtingen. Het is van groot belang om in een zo vroeg mogelijk stadium van de planvorming rekening te houden met de archeologische waarden en verwachtingen en wel voordat men aanvangt met de globale invulling van een plangebied. Het stappenplan gaat uit van een brede inventarisatie van wat er bekend is over de archeologische waarden. Op basis daarvan wordt zeer gericht ingezoomd op voor het plan(gebied) relevante archeologische informatie. Na iedere stap wordt beredeneerd gekozen voor meer diepgaand onderzoek op specifieke plekken, zodat uiteindelijk voldoende bekend is over aanwezige vindplaatsen om gemotiveerde afweging in het ruimtelijke ordeningsproces te kunnen maken.

I. Bureauonderzoek

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie - aan de hand van bestaande bronnen - over bekende of verwachte archeologische waarden binnen of relevant voor het plangebied. Daarnaast moet het bureauonderzoek inzicht bieden in eventueel benodigd inventariserend onderzoek (stap II, zie onder). Een bureauonderzoek bestaat uit een archief- en literatuuronderzoek van archeologische en bodemkundige gegevens die bij RACM, provincie, gemeente en/of andere instanties (b.v. universiteiten, musea) bekend zijn over het betreffende gebied. Het Bureauonderzoek dient de volgende aspecten te behandelen:

- aangeven wat de aanleiding is voor het bureauonderzoek en om welk gebied het gaat. Dit in verband met het bepalen van het onderzoekskader;
- beschrijven van het huidige gebruik van de locatie op basis van beschikbare relevante gegevens;
- beschrijven van het historische grondgebruik of de historische ontwikkeling van het gebied op basis van geofysische, fysische en historisch-geografische gegevens ;
- een korte impressie over de ontstaansgeschiedenis van het landschap ;
- een impressie van de bewoningsgeschiedenis;
- beschrijven bekende archeologische waarden ;
- archeologisch waardevolle terreinen zoals deze zijn opgenomen in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de RACM. Dezelfde terreinen zijn tevens opgenomen op de Archeologische Monumentenkaarten (AMK) van de provincies. Archeologisch waardevolle terreinen genieten wettelijke bescherming (ex artikel 3 en 6 van de Monumentenwet) of dienen een planologische bescherming te krijgen binnen het bestemmingsplan;
- archeologische vindplaatsen zoals deze in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) van de RCE aanwezig zijn. Clustering van vindplaatsen kan wijzen op de aanwezigheid van bewoningssporen uit het verleden;
- beschrijven van de archeologische verwachtingen en opstellen van een gespecificeerd en onderbouwd verwachtingsmodel van de verwachte archeologische waarden:
 - aan de hand van de door de RACM ontwikkelde Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden. Gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde of trefkans komen in ieder geval voor een nader archeologisch onderzoek in aanmerking;
 - aan de hand van een meer gedetailleerde provinciale c.q. gemeentelijke verwachtingskaart;
- rapportage met daarin advisering ten behoeve van het vervolgt traject gerelateerd aan de verschillende stadia van het planvormingsproces.

II. Inventariserend veldonderzoek (IVO)

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het zeer gericht aanvullen en toetsen van de uitkomsten van het bureauonderzoek. Stapgewijs wordt bekeken óf er archeologische waarden aanwezig zijn en zo ja, wat dan de aard, karakter, omvang, datering, gaafheid, conservering en relatieve kwaliteit is. Ten behoeve van een IVO dient een Programma van Eisen (PvE) opgesteld te worden. In principe wordt het IVO uitgevoerd op basis van een Plan van Aanpak (PvA). Het onderzoek kan bestaan uit de volgende methoden:

- non-destructieve methoden: geofysische methoden (elektrische, magnetische en elektromagnetische methoden eventueel in combinatie met remote sensing technieken);
- weinig destructieve methoden: oppervlaktekartering, booronderzoek, sondering (putjes van maximaal een vierkante meter);
- destructieve methoden: proefsleuven.

Welke methoden (kunnen) worden ingezet hangt af van de locatie en vraagstelling. De onderbouwing voor de in te zetten methoden is in het bureauonderzoek gegeven. Een inventariserend veldonderzoek moet leiden tot een waardering en een archeologisch inhoudelijk selectieadvies.

Bij weinig destructieve methoden gaat het om oppervlaktekartering en booronderzoek. Dit houdt in dat het plangebied wordt gekarteerd door middel van het "belopen" van akkers en weilanden, waarbij gezocht wordt naar aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden. Daarnaast wordt door middel van boringen onderzocht hoe het staat met de bodemopbouw, en of er archeologische lagen of indicatoren te onderscheiden zijn. De aangetroffen vindplaatsen kunnen vervolgens nader bekeken worden met een meer diepgaand booronderzoek. Dit levert nadere informatie over de omvang en waardering op. Soms is het nodig om in dit stadium proefputjes te graven.

Een proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd indien uit de minder destructieve onderzoeksmethoden is gebleken dat er in een plangebied waardevolle archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Door middel van het graven van een aantal proefsleuven kunnen de exacte begrenzing, de datering en de graad van conservering van een vindplaats worden onderzocht. Uit het proefsleuvenonderzoek moet blijken of een vindplaats behoudenswaardig of zelfs beschermenswaardig is. Is dit het geval, dan zal bekeken moeten

Archeologisch booronderzoek Looierslaan 7 te Voorburg

worden of de vindplaats ingepast kan worden in het plan. Het rijks- en ook het provinciaal archeologiebeleid gaat in eerste instantie uit van behoud van het bodemarchief in situ (ter plekke in de bodem).

Eventueel: III. Opgraven ofwel archeologisch vervolgonderzoek

Indien het niet mogelijk is een 'behoudenswaardige of beschermenswaardige' vindplaats in situ te bewaren, zal het hier aanwezige bodemarchief voor het nageslacht bewaard dienen te worden door middel van een vlakdekkend onderzoek. Alleen dan is deze stap (stap III) noodzakelijk.

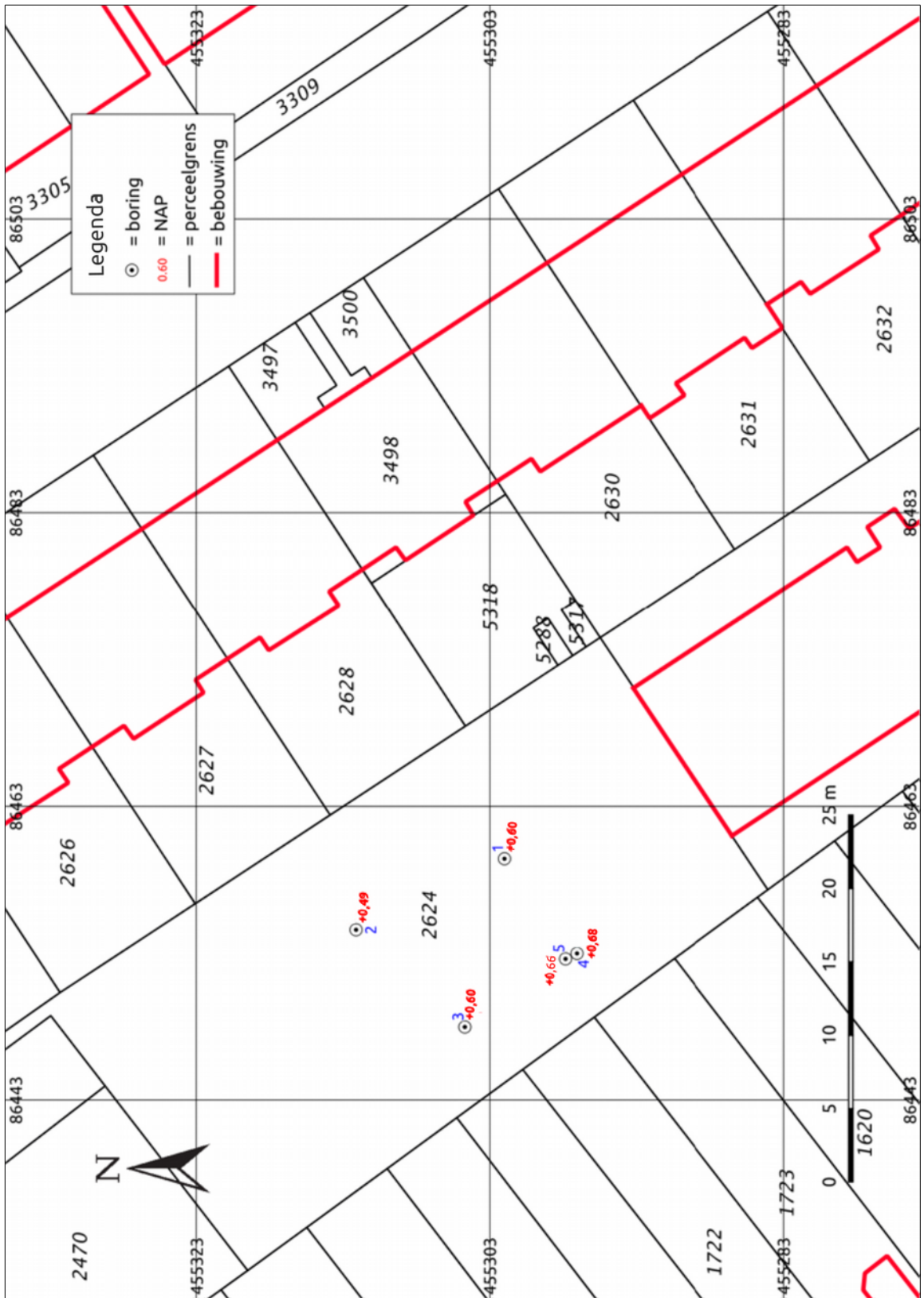
Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort.

BIJLAGE 2. Tabel archeologische en geologische perioden

Archeologische periode	Tijd (jaren BP)***	Geochronologisch Tijdperk*	Geochronologische Tijd**	Tijd (jaren BP)***
Nieuwe tijd	0-450	Holoceen	Subatlanticum	0-2.400
Late Middeleeuwen	450-900			
Vroege Middeleeuwen	900-1.500			
Laat-Romeinse tijd	1.500-1.620			
Midden-Romeinse tijd	1.620-1.880			
Vroeg-Romeinse tijd	1.880-1.962			
Late IJzertijd	1.962-2.200		Subboreaal	2.400-5.660
Midden IJzertijd	2.200-2.450			
Vroege IJzertijd	2.450-2.750			
Late Bronstijd	2.750-3.050			
Midden Bronstijd	3.050-3.750			
Vroege Bronstijd	3.750-3.950			
Laat Neolithicum	3.950-4.800			
Midden Neolithicum	4.800-6.150			
Vroeg Neolithicum	6.150-7.250		Boreaal	9.220-10.640
Laat Mesolithicum	7.250-8.800			
Midden Mesolithicum	8.800-9.450		Preboreaal	10.640-11.650
Vroeg Mesolithicum	9.450-11.150			
Laat Paleolithicum	11.150-36.950		Pleistoceen	Weichselien
Midden Paleolithicum	36.950-301.950	Eemien		116.000-128.000
		Saalien		128.000-238.000
		Oostermeer		238.000-243.000
		Onbenoemd		243.000-324.000

* Blauw = relatief koud klimaat / Roze = relatief warm klimaat
 ** Donkerblauw = relatief nat klimaat / Groen = relatief droog klimaat
 *** BP = Before Present (Engels voor: vóór heden) is een aanduiding bij het meten van tijd. Met heden wordt het jaar 1950 bedoeld. 100 jaar BP is dus 100 jaar voor 1950, oftewel in het jaar 1850 na Chr.

BIJLAGE 3. Ligging boringen

BIJLAGE 4. Boorbeschrijvingen

Bij het beschrijven van de boringen is gebruik gemaakt van de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB) en de daarvan afgeleide Archeologische Boorbeschrijvingswaaier van de SIKB (SIKB, 2005). Voor de concordantielijst van gebruikte afkortingen wordt verwezen naar de tekst van de ASB, vrij te downloaden op www.sikb.nl.

Beknpte verklaring gebruikte afkortingen:

1: zwak
 2: matig
 3: sterk
 br.: bruin
 bst: baksteen
 do.: donker
 gr.: grijs
 H: humeus
 hk: houtskool
 K: klei k: kleiig
 li.: licht
 mv.: maaiveld
 s: siltig
 T: tweede kleur
 V: veen
 Z: zand
 z: zandig

Boring 1 +0,60 m NAP

0-5 cm: straattegel
 5-25 cm: li gr T li br Zs1 H1, br gevlekt; recent
 25-40 cm: do br T gr Zs1 H1 gemengd met li gr Zs1 + ro bst puin 2; recent
 40-50 cm: li gr T li br Zs1, redelijk grof; recent
 50-60 cm: br T gr Zs1 H2 iets vlekkelig + bst spikkel 1; recent
 60-70 cm: gr T br Zs1 H2 iets vlekkelig + beton 1; recent
 70-80 cm: br T gr Zs1 H2 vlekkelig + grote kiezels 2 + houtstukjes 2 + ro bst (hard) 2; recent
 80-105 cm: gr T br Zs1 H2 + Zs1 H2 vlekkelig + ro bst (hard) 1 + kiezels 1; recent
 – *scherpe overgang* –
 105-200 cm: li gr Zs1, grondwater vanaf 115; natuurlijk

Boring 2 +0,49 m NAP

0-5 cm: straattegel
 5-35 cm: li gr T li br Zs1 H1, br gevlekt; recent
 35-55 cm: do br T gr Zs1 H1, gemengd met li gr Zs1 + ro bst puin 2 + schelpen 1 + kiezels 2 (klein, groot, wit en zwart) + takjes 1 + plastic 1; recent
 55-75 cm: gr T br Zs1 H2, vlekkelig + kiezels 2; recent
 75-85 cm: br T gr Zs1 H2 + ro bst + kiezels 2 + groot stuk plastic; recent
 85-105 cm: li gr T li br Zs1 + kiezels 1; recent
 – *scherpe overgang* –
 105-200 cm: li gr Zs1, grondwater vanaf 115; natuurlijk

Boring 3 +0,60 NAP

0-25 cm: do br Zs2 H3 + kiezels 3; bouwvoor
 25-55 cm: li br T li gr Zs1 gevlekt + brok li br T gr Ks2 + kiezels 1 + schelpjes 1 + ro bst 2 + takjes 1; recent
 55-68 cm: li br Zs1 grof + gr Zs1 vlekken + li br T gr Ks2 brokjes; recent
 68-75 cm: br T gr Zs1 H2 erg gevlekt + kiezels 2+ plastic folie + takjes 1 + ro plavuis 1; recent
 75-95 cm: gr T li br Zs1 H1, gr gevlekt + takjes 1 + kiezels 1+ roestvlekjes; recent
 95-115 cm: gr T br Zs1 H1, br gevlekt + roestvlekjes + takjes 1 + kiezeltjes 2 + ro bst 1 + beton 1; recent
 – *scherpe overgang* –
 115-200 cm: li gr Zs1, grondwater vanaf 125 (onderaan erg nat, boor loopt uit); natuurlijk

Boring 4 +0,68 NAP

0-18 cm: do br Zs2 H3; bouwvoor
 18-30 cm: li br T li gr Zs1 gevlekt + kiezels 1 + schelpjes + takjes 1 + ro bst 2; recent
 30-40 cm: br Zs1 + kiezels 3; recent
 40-75 cm: li br T li gr Zs1, gevlekt met gr Zs1 + kiezels 3 + brok beton + ro bst 2; recent
 75 cm: boring stuikt, te veel puin

Boring 5 +0,66 NAP

0-20 cm: do br Zs2 H3; bouwvoor
 20-25 cm: li br T li gr Zs1, gr gevlekt + kiezels 1; recent
 25-35 cm: li br Zs1 + kiezels 3; recent

Archeologisch booronderzoek Looierslaan 7 te Voorburg

35-62 cm: li br T li gr Zs1 H1, br gevlekt + kiezels 1
62-120 cm: br T li gr Zs1 H1 + kiezels 1 + mortel 1 + sintels 1 + takjes 1; recent
120-128 cm: br Zk1 + kiezels 1; recent
128-135 cm: li gr Zs1 + br Zk1 brokken; recentelijk geroerd
135-230 cm: li gr Zs1 tegen blauwig aan, grondwater vanaf 145
230 cm: boor loopt uit, grond te nat